

358.4
4715

СІМВОЛ

ТАНК

ПРОПАНДІ

БІОПРИНІП

ПРОПАНДІ

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ
ІМЕНІ ІВАНА КОЖЕДУБА

ІЗ-37-ІІ5 М-37-ІІ5

Система маршрутів на ІЗ-37-ІІ5, М-37-ІІ5

ТАКТИКА РОДІВ ВІЙСЬК ПОВІТРЯНИХ СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Підручник
для слухачів, курсантів та студентів
вищих навчальних закладів
За загальною редакцією О. В. Турінського

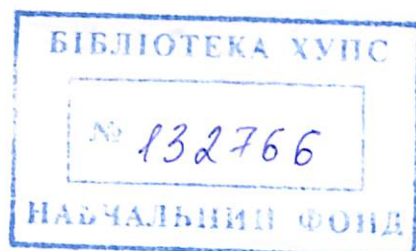
358.4
Т 15

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ
імені ІВАНА КОЖЕДУБА

ТАКТИКА РОДІВ ВІЙСЬК ПОВІТРЯНИХ СИЛ
ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Підручник
для слухачів, курсантів та студентів
вищих навчальних закладів

За загальною редакцією О. В. Турінського

Харків
2020

УДК 623.618.51
Т-78

*Затверджено до видання вченою
радою Харківського національного
університету Повітряних Сил
(протокол №17 від 29.09.2020)*

Автори: Б. В. Бакуменко, В. І. Боровий, О. В. Висоцький, С. В. Герасімов,
Ю. О. Данілов, М. О. Єрмошин, О. О. Казіміров, М. В. Кас'яненко,
В. В. Ларін, В. К. Медведєв, А. С. Могілатенко, І. А. Нікіфоров,
П. М. Оніпченко, М. А. Павленко, Г. В. Пєвцов, Ю. І. Рафальський,
І. О. Романенко, Є. І. Ряполов, О. І. Тимочко, А. В. Тристан,
О. В. Турінський, В. В. Тюрін, В. М. Ушань, В. М. Федай,
С. І. Хмелевський, В. Є. Шамко, Г. В. Щербак

Рецензенти: Ю.Є. Репіло, *д-р військ. наук, професор, НУОУ, Київ*
Г.А. Кучук, *д-р техн. наук, професор, НТУ «ХПІ», Харків*
О.Ю. Іохов, *д-р техн. наук, с.н.с., НАНГУ, Харків*

Т-78 Тактика родів військ Повітряних Сил Збройних Сил України :
підручник / Б. В. Бакуменко, В. І. Боровий, О. В. Висоцький та ін.,
за заг. ред. О. В. Турінського. Харків : ХНУПС, 2020. 479 с.

У підручнику розглядаються основи тактики родів військ Повітряних Сил Збройних Сил України. Призначений для курсантів, студентів та слухачів, які навчаються у галузях знань "Інформаційні технології", "Телекомунікації та радіотехніка", "Військове управління (за видами збройних сил)". Може бути корисним для підготовки військових фахівців в навчальних закладах Міністерства оборони України та інших силових відомств, ад'юнктам, викладачам і науковцям у військових науках.

УДК 623.618.51

© Бакуменко Б.В., Боровий В.І., Висоцький О.В. та ін., 2020
© Харківський національний університет Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба, 2020

З М І С Т

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ	5
ПЕРЕДМОВА	9
1. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВОЄННОГО МІСТЕЦТВА	11
1.1. Загрози національній безпеці та воєнна політика України	11
1.2. Призначення, завдання та склад Збройних Сил України	20
1.3. Сучасні погляди на систему прикриття воєнних об'єктів	23
1.4. Основи бойового застосування повітряного командування	35
Питання для самоконтролю	42
2. БОЙОВЕ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ПОВІТРЯНО-КОСМІЧНОГО НАПАДУ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ	43
2.1. Класифікація і головні характеристики сучасних ЗПКН	43
2.2. Основи тактики Військово-Повітряних Сил іноземних держав	83
2.3. Засоби повітряно-космічного нападу РФ	135
2.4. Автоматизовані системи управління військами та зброєю РФ	196
Питання для самоконтролю	210
3. ТАКТИКА РАДІОТЕХНІЧНИХ ВІЙСЬК	211
3.1. Призначення радіотехнічних військ Повітряних Сил ЗСУ	211
3.2. Радіолокаційна розвідка та радіолокаційна інформація	218
3.3. Призначення, завдання, організаційна структура та бойовий порядок радіотехнічних підрозділів	225
Питання для самоконтролю	231
4. ТАКТИКА ЗЕНІТНИХ РАКЕТНИХ ВІЙСЬК	232
4.1. Призначення зенітних ракетних військ Повітряних Сил ЗСУ	232
4.2. Бойовий порядок зенітних ракетних підрозділів	247
4.3. Бойові можливості зенітних ракетних підрозділів	256

4.4. Система зенітного ракетного прикриття	275
4.5. Основи організації взаємодії зенітних ракетних підрозділів	298
4.6. Ведення бойових дій зенітними ракетними підрозділами	315
Питання для самоконтролю	354
5. ТАКТИКА АВІАЦІЇ ПОВІТРЯНИХ СИЛ	355
5.1. Призначення авіації Повітряних Сил ЗСУ	355
5.2. Взаємодія авіаційних частин (підрозділів)	376
5.3. Управління авіаційними частинами (підрозділами)	385
5.4. Базування і перебазування авіаційних частин (підрозділів)	397
5.5. Забезпечення бойових дій авіаційних частин (підрозділів)	411
5.6. Основи тактики підрозділів винищувальної авіації	443
Питання для самоконтролю	476
ЛІТЕРАТУРА.....	477

ПЕРЕДМОВА

Перехід до нового технологічного етапу у розвитку промисловості в останні роки привів до створення у передових країнах військово-космічних сил, появи літальних апаратів п'ятого покоління, ефективних систем протиповітряної оборони, сучасних радіолокаційних станцій, комплексів радіоелектронної розвідки та радіоелектронної боротьби. Його наслідком стали докорінні якісні зміни у теорії підготовки та ведення бойових дій авіацією та засобами протиповітряної оборони. Теперішній час характеризується відсутністю великомасштабних війн. Разом з тим різко зросла кількість збройних конфліктів середньої та малої інтенсивності, а також терористичних актів.

Сучасні бойові дії, що характеризуються швидкими змінами повітряної обстановки, великою глибиною завдання авіаційних ударів, напруженістю та масованістю застосування керованих та некерованих засобів авіаційного ураження, вимагають від кожного командира (начальника) будь-якого роду військ Повітряних Сил справжнього новаторства, сміливості, творчої думки, розумної ініціативи, правильної орієнтації в складній обстановці. Їх тактична підготовка, наявні знання, уміння й навички найкращим чином забезпечать виконання поставлених бойових завдань.

Тактика родів військ Повітряних Сил Збройних Сил України ґрунтується на основі досягнень військової науки в інтересах успішного вирішення авіаційними, зенітними ракетними, радіотехнічними та спеціальними частинами (підрозділами) власних їм бойових завдань.

Тактика родів військ Повітряних Сил Збройних Сил України вивчає:

- бойові властивості і можливості відповідних частин (підрозділів);
- організаційну і функціональну структурну побудову частин (підрозділів);
- форми бойового застосування, способи бойових дій і бойові порядки частин (підрозділів);
- організацію управління, взаємодії та забезпечення частин (підрозділів) при підготовці та веденні бойових дій.

Це обумовлює потребу в сучасних мобільних добре озброєних, але не обтяжених для держави збройних сил, оснащення та підготовка яких має вестися з урахуванням законів сучасної війни й тенденцій збройної боротьби. У зв'язку з цим військові фахівці Повітряних Сил Збройних Сил України мають відповідати всім сучасним вимогам, що означає:

- знати техніку, озброєння і тактику застосування частин (підрозділів) противника;

– володіти основними положеннями тактики частин (підрозділів), вміло застосовувати їх на практиці, організовувати їх взаємодію для сумісного застосування з угрупованнями інших видів і родів військ (сил) Збройних Сил України;

– знати техніку й озброєння, які застосовуються та призначені для ведення бойових дій (бою);

– правильно обирати та ефективно використовувати способи бойових дій та бойові порядки частин (підрозділів);

– уміло вирішувати питання підготовки частин (підрозділів) до ведення бойових дій (бою).

З цією метою матеріал підручника подається з урахуванням основних напрямків розвитку засобів повітряного нападу противника і способів їх застосування, положень тактики й організаційної структури частин (підрозділів) різних родів військ Повітряних Сил Збройних Сил України.

Значна увага в підручнику приділяється виявленню основних загроз національній безпеці, інфраструктурі, економічному та військовим об'єктам з боку авіаційних, космічних, протиповітряних та радіоелектронних комплексів противника. Аналіз бойових можливостей і характеристик засобів повітряно-космічного нападу, що є на озброєнні іноземних держав, дозволив розглянути загальні питання тактики їх військово-повітряних сил та особливості організації управління частинами (підрозділами) у ході виконання бойових завдань.

Тактика окремих родів військ Повітряних Сил Збройних Сил України вивчається за однаковим сценарієм. Спочатку розглядається призначення відповідного роду військ, далі вивчаються основні завдання, призначення, структура та можливості підрозділів (частин), основні зразки озброєння та військової техніки відповідного роду військ, основи тактики і ведення бойових дій, організація взаємодії, управління та забезпечення.

Вивчення тактики родів військ Повітряних Сил Збройних Сил України входить до загального процесу навчання майбутніх військових фахівців, які за своїм призначенням і спеціалізацією повинні мати певні знання, уміння й навички з подальшим їх використанням та удосконаленням при виконанні своїх службових і професійних обов'язків у строювих частинах (підрозділах).

Підручник може використовуватися курсантами (студентами) і слухачами для ефективного засвоєння навчального матеріалу однойменної дисципліни. Видання також може бути корисним для підготовки фахівців в навчальних закладах Міністерства оборони України та інших силових відомств, ад'юнктам та викладачам.